

Sygn. akt: III AUa 393/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 stycznia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Lucyna Guderska

Sędziowie: SSA Ewa Naze (spr.)

SSA Jolanta Wolska

Protokolant: st.sekr.sądowy Kamila Tomasik

po rozpoznaniu w dniu 22 stycznia 2014 r. w Łodzi

sprawy **M. K.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w P.**

o emeryturę,

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Płocku

z dnia 22 stycznia 2013 r., sygn. akt: VI U 623/12,

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w P. na rzecz M. K. kwotę 120,00 (sto dwadzieścia) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu za drugą instancję.**

Sygn. akt: III AUa 393/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 30 marca 2012 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. odmówił **M. K.** prawa do emerytury w obniżonym wieku, argumentując, że mimo legitymowania się 15 – letnim stażem pracy w szczególnych warunkach, ubezpieczony nie posiada 25 – letniego okresu składkowego i nieskładkowego.

Odwołanie od powyższej decyzji, w dniu 26 kwietnia 2012 roku, wniósł **M. K.**, kwestionując prawidłowość rozstrzygnięcia Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i wnosząc o zmianę spornej decyzji przez przyznanie mu prawa do emerytury wcześniejszej. **M. K.** wskazał m.in., że organ rentowy błędnie nie zaliczył w poczet ogólnego stażu ubezpieczeniowego okresu pracy w Zakładzie (...) w P., za który odwołujący nie otrzymał wynagrodzenia. Ubezpieczony podkreślił, że bez względu na fakt wypłaty wynagrodzenia, był on wówczas pracownikiem i podlegał w tym okresie ubezpieczeniom społecznym, a co za tym idzie okres ten podlega wliczeniu w poczet ogólnego stażu pracy. **M. K.** wskazał również, że wyłączenie niektórych innych udowodnionych, jego zdaniem, okresów podlegania ubezpieczeniu dokonane zostało przez organ rentowy w sposób zupełnie nieuzasadniony.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie.

W uzasadnieniu Zakład Ubezpieczeń Społecznych podniósł, iż w świetle obowiązujących przepisów, na dzień 1 stycznia 1999 roku, ubezpieczony udokumentował okres wykonywania prac w szczególnych warunkach w wymiarze, co najmniej 15 lat oraz stażu pracy w wymiarze 24 lat 9 miesięcy i 12 dni. Organ rentowy wskazał, że **M. K.** nie przedstawił żadnych dowodów zatrudnienia go, jako młodocianego w okresie nauki w (...) Szkole Zawodowej w G.. Wystarczającego dowodu nie stawowi bynajmniej świadectwo ukończenia tej szkoły w dniu (...) roku.

Odnosząc się do kwestii okresu pracy w Okręgowym Zakładzie (...) w P., organ rentowy wskazał, że w spornym okresie zatrudnienia (miesiące październik i listopad 1976 roku) ubezpieczony nie otrzymywał wynagrodzenia za pracę, a co za tym idzie w ocenie ZUS, pracy tej nie wykonywał. Okres ten nie może być więc uwzględniony w poczet ogólnego stażu pracy. Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie uwzględnił również dnia 1 marca 1976 roku z uwagi na fakt nieusprawiedliwionej nieobecności w pracy.

W poczet okresów składkowych i nieskładkowych organ rentowy nie zaliczył okresów pracy **M. K.** w kolejnych gospodarstwach rolnych: (1) gospodarstwie rolnym rodziców J. i W. K. (od 16 listopada 1987 roku do 20 maja 1988, od 3 sierpnia 1988 roku do 3 października 1988 roku, od 11 listopada 1998 roku do 27 listopada 1990 roku), (2) gospodarstwie rolnym teściowej (od 28 listopada 1990 roku do 3 marca 1991 roku), (3) własnym gospodarstwie rolnym (od 4 marca 1991 roku do 31 marca 1991 roku, od 1 października 1991 roku do 20 listopada 1991 roku, od 1 marca 1992 roku do 9 maja 1995 roku) z uwagi na nie opłacanie składek na ubezpieczenie społeczne rolników.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie uwzględnił też okresu od 1 marca 1992 roku do 9 maja 1995 roku, kiedy to **M. K.** był zarejestrowany jako osoba bezrobotna. W tym okresie odwołujący nie pobierał zasiłku, a co za tym idzie nie opłacano za niego składek na ubezpieczenie społeczne.

Mając na uwadze powyższe Zakład Ubezpieczeń Społecznych uznał swą decyzję za prawidłową i zgodną z prawem.

W piśmie procesowym z dnia 6 lipca 2012 roku (k. 15) **M. K.** podał, że (1) nie zgłasza zastrzeżeń do prawidłowości obliczenia stażu uprawniającego do emerytury wynikającego z okresów podlegających podsumowaniu, (2) wnosi o doliczenie do stażu uprawniającego do emerytury 46 dni pracy w gospodarstwie rolnym swoich rodziców w okresie od 17 marca 1974 roku do 1 maja 1974 roku oraz (3) okresu objętego świadectwem pracy wydanym przez Okręgowy Zakład (...) w P. od 1 października 1976 roku do 6 listopada 1976 roku.

W piśmie procesowym z dnia 9 sierpnia 2012 roku (k. 21) organ rentowy wskazał, że okres pracy w gospodarstwie rolnym rodziców został już uwzględniony przy ustalaniu prawa do emerytury w wymiarze 1 miesiąca i 16 dni. Co do pozostałych kwestii Zakład Ubezpieczeń Społecznych podtrzymał swą argumentację wyrażoną w odpowiedzi na odwołanie.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 22 stycznia 2013 roku, sygn. akt: VI U 623/12, Sąd Okręgowy w Płocku, VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał **M. K.** prawo do emerytury od dnia 1 stycznia 2012 roku.

Powyższe orzeczenie poprzedziły następujące ustalenia faktyczne:

M. K. urodził się (...). Przed dniem 1 stycznia 1999 roku podlegał ubezpieczeniu (1) z tytułu zatrudnienia jako pracownik w (...) Spółdzielni Mieszkaniowej (...) (od 2 stycznia 1969 roku do 24 października 1971 roku oraz od 16 października 1973 roku do 16 marca 1974 roku), w Powiatowym Zarządzie Dróg (...) w P. (od 2 maja 1974 roku do 31 grudnia 1975 roku), w (...) Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) (od 4 listopada 1976 roku do 13 maja 1978 roku) w (...) w P. (od 22 maja 1978 roku do 15 listopada 1987 roku), w Zakładzie (...)

J. G. (od 21 maja 1988 roku do 2 sierpnia 1988 roku i od 4 października 1988 roku do 10 października 1988 roku), w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) (od 10 maja 1995 roku do 31 grudnia 1998 roku), (2) z tytułu odbywania zasadniczej służby wojskowej (od 25 października 1971 roku do 15 października 1973 roku), (3) jako osoba bezrobotna

bez prawa do zasiłku (od 16 października 1991 roku do 14 listopada 1991 roku), (4) jako osoba bezrobotna z prawem do zasiłku dla bezrobotnych (od 21 listopada 1991 roku do 29 lutego 1992 roku).

Od 1 stycznia 1976 roku do 6 listopada 1976 roku **M. K.** był zatrudniony w Okręgowym Zakładzie (...) w P. w pełnym wymiarze czasu pracy. W dniu 1 marca 1976 roku ubezpieczony był nieobecny w pracy. Nieobecności tej nie usprawiedliwił. Za okres od 1 stycznia 1976 roku do 30 września 1976 roku **M. K.** otrzymał wynagrodzenie za pracę. Brak jest informacji, co do wypłaty wynagrodzenia za dwa pozostałe miesiące zatrudnienia.

W okresie zatrudnienia **M. K.** w (...)

w P. od 22 maja 1978 roku do 15 listopada 1987 roku, miała miejsce powódź. W skutek powodzi zalany został dom ubezpieczonego położony

w Jordanowie, w którym zamieszkiwał wraz z rodziną. Żona i dwójka małoletnich dzieci (córka lat 7, syn niespełna lat 2) ewakuowana została do internatu szkoły w G.. Ubezpieczony pozostał w miejscu zamieszkania,

u państwa J. w L., opiekując się dobytkiem i pomagając sąsiadowi. Powódź zerwała trakty komunikacyjne, w tym most. Uniemożliwiło to **M. K.** przejazd do miejsca pracy. Pracodawca udzielił mu 18 dni urlopu wypoczynkowego.

Po wykorzystaniu urlopu wypoczynkowego pracodawca udzielił ubezpieczonemu urlopu bezpłatnego w okresie od 18 lutego 1982 roku do 31 marca 1982 roku w celu sprawowania opieki nad dziećmi. Żona ubezpieczonego była wówczas w stanie ciąży. Trzecie dziecko urodziło się (...). W okresie powodzi, rodzina **M. K.** została czasowo przesiedlona do miejscowości M., koło O.. Rodzice ubezpieczonego także zostali przesiedleni. Po zakończeniu urlopu ubezpieczonego, najbliższa rodzina i rodzice powrócili do gospodarstwa.

M. K. pracował w gospodarstwie rolnym rodziców – W. i J. K., położonym w miejscowości Jordanów i N. (gmina G.) o łącznej powierzchni 3,32 ha w następujących okresach: od 14 sierpnia 1967 roku do 31 grudnia 1968 roku, od 17 marca 1974 roku do 1 maja 1974 roku, od 14 maja 1978 roku do 21 maja 1978 roku, od 16 listopada 1987 roku do 20 maja 1988 roku, od 3 sierpnia 1988 roku do 3 października 1988 roku, od 11 listopada 1988 roku do 27 listopada 1990 roku.

W okresie od 28 listopada 1990 roku do 3 marca 1991 roku **M. K.** pracował w gospodarstwie rolnym należącym do jego matki i siostry Z. R..

W okresach od 4 marca 1991 roku do 20 listopada 1991 roku i od 1 marca 1992 roku do 9 maja 1995 roku pracował w ww. gospodarstwie rolnym, stanowiącym w tym czasie jego własność.

W okresach od 14 sierpnia 1967 roku do 31 grudnia 1968 roku, od 17 marca 1974 roku do 1 maja 1974 roku, od 14 maja 1978 roku do 21 maja 1978 roku ubezpieczony podlegał ubezpieczeniom społecznym rolników, jako domownik rolnika, mimo braku takiego obowiązku.

Rolnicy nie odprowadzali za **M. K.** składek na ubezpieczenie społeczne rolników w okresach: od 16 listopada 1987 roku do 20 maja 1988 roku, od 3 sierpnia 1988 roku do 3 października 1988 roku, od 11 listopada 1988 roku do 27 listopada 1990 roku i od 28 listopada 1990 roku do 3 marca 1991 roku. Ubezpieczony nie opłacał składek na ubezpieczenie społeczne rolników za okresy: od 4 marca 1991 roku do 31 marca 1991 roku, od 1 października 1991 roku do 20 listopada 1991 roku i od 1 marca 1992 roku do 9 maja 1995 roku.

Na dzień 1 stycznia 1999 roku odwołujący legitymuje się stażem pracy wykonywanej w szczególnych warunkach w wymiarze 16 lat 1 miesiąca i 17 dni. **M. K.** nie jest członkiem OFE. W dniu 31 grudnia 2011 roku rozwiązał stosunek pracy.

W świetle tak poczynionych ustaleń faktycznych Sąd Okręgowy uznał, że **M. K.** spełnił wszystkie przesłanki uprawniające do emerytury

w obniżonym wieku w rozumieniu art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Poza sporem pozostawał wiek ubezpieczonego oraz 15 – letni staż pracy w warunkach szczególnych. Spór zogniskował się natomiast wokół kwestii ogólnego stażu pracy, w wymaganym ustawą wymiarze.

W ocenie Sądu Okręgowego, zgromadzony w sprawie materiał dowody pozwala stwierdzić, że **M. K.** legitymuje się 25 – letnim stażem pracy.

Sąd Okręgowy odniósł się na wstępie do okresu zatrudnienia **M. K.** w Okręgowym Zakładzie (...) w P. od 1 października 1976 roku do 6 listopada 1976 roku. Organ rentowy odmówił, bowiem zaliczenia spornego okresu w poczet ogólnego stażu ubezpieczeniowego z uwagi na brak informacji, aby w tym czasie odprowadzono składki na ubezpieczenie społeczne. Sąd Okręgowy argumentu tego nie podzielił. Sąd wskazał, że użyte w treści art. 6 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych określenie „okresy opłacania składek na ubezpieczenie społeczne” nie podważa powyższej kwalifikacji, jako okresu ubezpieczenia w zasadzie każdego zatrudnienia na podstawie umowy o pracę wykonywanej w pełnym wymiarze czasu pracy. Tak więc, jeżeli fakt pozostawania w zatrudnieniu został udowodniony, okres tego zatrudnienia jest okresem składkowym nawet w przypadku, gdy pracodawca nie zgłosił pracownika do ubezpieczenia. W przeciwnym wypadku ubezpieczony byłby zmuszony do ponoszenia negatywnych skutków zaniechania przez pracodawcę realizacji obowiązku ubezpieczenia (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 kwietnia 2007 roku w sprawie II UK 185/06, OSNP 2008/9 – 10/143). Sąd Okręgowy wskazał, że fakt nieprzerwanego zatrudnienia **M. K.**

w pełnym wymiarze czasu pracy w Okręgowym Zakładzie (...) w P. od 1 stycznia 1976 roku do 6 listopada 1976 roku udowodniony został w sposób nie budzący żadnych wątpliwości treścią właściwego świadectwa pracy, a co za tym idzie cały ten okres podlega zaliczeniu w poczet ogólnego stażu pracy, z wyłączeniem dnia 1 marca 1976 roku, jako dnia nieusprawiedliwionej nieobecności. W ocenie Sądu Okręgowego, mając na względzie treść art. 6 i 7 ustawy emerytalnej, dzień nieusprawiedliwionej nieobecności nie mógł zostać zaliczony, ani do okresów składkowych ani do okresów nieskładkowych.

Sąd podzielił natomiast argumenty Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, co do nieuwzględnionych okresów pracy w gospodarstwie rolnym rodziców,

a następnie matki i siostry Z. R. od 16 listopada 1987 roku do 20 maja 1988, od 3 sierpnia 1988 roku do 3 października 1988 roku, od 11 listopada 1998 roku do 27 listopada 1990 roku, od 28 listopada 1990 roku do 3 marca 1991 roku oraz we własnym gospodarstwie rolnym od 4 marca 1991 roku do 31 marca 1991 roku, od 1 października 1991 roku do 20 listopada 1991 roku oraz od 1 marca 1992 roku do 9 maja 1995 roku. Sąd Okręgowy wskazał, że okres pracy rolniczej, czy to w charakterze domownika rolnika, czy też jako samego rolnika podlega zaliczeniu do stażu ubezpieczenia, o ile za ten okres zostały odprowadzane składki na ubezpieczenie społeczne rolników.

W przypadku **M. K.** składek tych z całą pewnością nie odprowadzano. W związku z tym ww. okresy nie mogły zostać uwzględnione

w poczet ogólnego stażu pracy.

Inaczej natomiast Sąd Okręgowy potraktował okres od dnia 18 lutego 1982 roku do dnia 31 marca 1982 roku, zakwalifikowany przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, jako urlop bezpłatny. W świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego sporny okres uznać, bowiem należy za okres urlopu wychowawczego w rozumieniu art. 7 pkt. 5 ustawy emerytalnej. Urlop ten został udzielony przede wszystkim dla sprawowania opieki nad niespełna dwuletnim synem ubezpieczonego, podczas gdy żona **M. K.**, wówczas w stanie ciąży, miała ograniczone możliwości opieki na dziećmi. Co więcej, z uwagi na powódź, rodzina ubezpieczonego została przesiedlona do miejscowości M., gdzie nie mogła liczyć m.in. na pomoc krewnych. Sąd Okręgowy podkreślił przy tym, że fakt sformalizowania wniosku do pracodawcy o udzielenie urlopu nie ma dla rozstrzygnięcia sprawy żadnego znaczenia. Pracodawca miał świadomość faktu potrzeby sprawowania opieki nad małoletnim synem. Potrzeba ta wywołana była zaś stanem powodzi.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że odwołanie **M. K.** zasługuje na uwzględnienie.

Tak więc, działając na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., Sąd Okręgowy zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał ubezpieczonemu prawo do świadczenia od dnia 1 stycznia 2012 roku tj. od dnia następującego po dniu, w którym ustał stosunek pracy **M. K.**.

Powyższe orzeczenie zaskarżył w całości apelacją Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w P., zarzucając mu:

1. błąd w ustaleniach faktycznych mający znaczenie dla rozstrzygnięcia polegający na przyjęciu okresu zatrudnienia odwołującego w Okręgowym Zakładzie (...) w P. od dnia 1 stycznia 1976 roku do 6 listopada 1976 roku, podczas gdy z materiału dowodowego wynika, iż zatrudnienie to trwało faktycznie od dnia 1 stycznia 1976 roku do 3 listopada 1976 roku.

2. błąd rachunkowy w wyliczeniu 25 – letniego stażu ubezpieczenia wyrażający się w przyjęciu, iż przy uwzględnieniu okresu zatrudnienia od 1 października 1976 roku do 3 listopada 1976 roku w Okręgowym Zakładzie (...) w P. oraz okresu od 18 lutego 1982 roku do 31 marca 1982 roku zakwalifikowanego przez Sąd jako urlop wychowawczy, odwołujący legitymuje się wymaganym 25 – letnim okresem składkowym i nieskładkowym, podczas gdy z wyliczeń wynika, iż jest to okres 24 lat, 11 miesięcy i 26 dni;

3. naruszenie przepisów postępowania, mające istotny wpływ na wynik sprawy, w szczególności art. 233 § 1 k.p.c. poprzez błędną ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego wyrażającego się w przyjęciu, iż odwołujący w okresie od 1 października 1976 roku do 6 listopada 1976 roku pozostawał w zatrudnieniu i okres ten jest okresem składkowym, nawet wówczas, gdy pracodawca nie zgłosi pracownika do ubezpieczenia;

4. naruszenie przepisów postępowania, mające istotny wpływ na wynik sprawy, w szczególności art. 233 § 1 k.p.c. poprzez błędną ocenę zebranego materiału dowodowego polegającą na zakwalifikowaniu okresu urlopu bezpłatnego (od 18 lutego 1982 roku do 31 marca 1982 roku) jako urlopu wychowawczego, bez poczynienia niezbędnych ustaleń w tym zakresie, w szczególności w tym kierunku, czy matka dziecka nie korzystała z tego urlopu i czy wyraziła zgodę na korzystanie z urlopu wychowawczego przez ojca;

5. naruszenie prawa materialnego – art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez niewłaściwe zastosowanie i przyznanie odwołującemu prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, podczas gdy odwołujący nie spełnił jednego z warunków nabycia tego prawa tzn. nie wykazał, co najmniej 25 – letniego okresu składkowego i nieskładkowego.

W związku z powyższym skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie odwołania od zaskarżonej decyzji ZUS, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w P. do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu zarzutów apelacji Zakład Ubezpieczeń Społecznych wskazał, że Sąd I instancji błędnie ustalił, iż **M. K.** pozostawał w zatrudnieniu w Okręgowym Zakładzie (...) w P. w okresie od 1 stycznia 1976 roku do 6 listopada 1976 roku. Zdaniem skarżącego, data „6 listopada” stanowi prawdopodobnie omyłkę pisarską poczynioną przy sporządzaniu świadectwa pracy. Pozostałe, zgromadzone w sprawie dokumenty pracownicze potwierdzają, bowiem fakt zatrudnienia **M. K.** w (...) Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w W., poczynając od dnia 4 listopada 1976 roku. Tak więc, przyjęć należy, że stosunek pracy z Okręgowym Zakładem (...) w P. trwał od dnia 1 stycznia 1976 roku do 4 listopada 1976 roku.

Co za tym idzie, mając również na względzie błędną kwalifikację okresu od dnia 18 lutego 1982 roku do dnia 31 marca 1982 roku, uznaną przez Sąd I instancji za urlop wychowawczy, ogólny staż pracy powinien wynosić 24 lata 11 miesięcy i 26 dni.

Z ostrożności procesowej organ rentowy wskazał też, że w jego ocenie **M. K.**, w okresie od 1 października 1976 roku do 6 listopada 1976 roku, nie świadczył pracy i z tego powodu nie otrzymał wynagrodzenia, a co za tym idzie nie zostały za ten okres odprowadzone składki na ubezpieczenie społeczne. Powyższe, wynikać ma z karty wynagrodzeń. Tak więc, zdaniem organu rentowego ww. okres nie podlega zaliczeniu w poczet okresów składkowych, nie z tego powodu, że pracodawca nie zgłosił **M. K.** do ubezpieczenia, lecz z tego powodu, że za okres ten nie była odprowadzana składka na ubezpieczenie społeczne.

Dodatkowo skarżący zakwestionował stanowisko Sądu Okręgowego, zgodnie, z którym okres urlopu bezpłatnego od 18 lutego 1982 roku do 31 marca 1982 roku, uznać należy za urlop wychowawczy. W ocenie skarżącego Sąd przyjął powyższy pogląd bez wyjaśnienia kluczowych dla niego kwestii m.in. czy matka dziecka nie korzystała z urlopu i czy wyraziła zgodę na korzystanie z urlopu wychowawczego przez ojca.

W świetle przywołanych zastrzeżeń, za uprawniony uznać należy, więc i zarzut naruszenia prawa materialnego, a to art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W odpowiedzi na apelację **M. K.** wniósł o jej oddalenie w całości i orzeczenie o kosztach postępowania zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna i jako taka podlega oddaleniu.

Przesłanki prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze statuuja przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Zgodnie z art. 184 przywołanej ustawy ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli (1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury

w wieku niższym niż 60 lat – dla kobiet i 65 lat – dla mężczyzn oraz (2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27. Ponadto, emerytura

w obniżonym wieku przysługuje tylko pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

W niniejszym postępowaniu przedmiot sporu zogniskowany został wokół kwestii ogólnego stażu pracy, o którym mowa w art. 184 ust. 1 pkt. 2 przywołanego przepisu. Zgodnie z art. 27 ust. 1 pkt. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, do którego ww. przepis odnosi się bezpośrednio, ubezpieczony (mężczyzna) ubiegający się o prawo do emerytury, powinien legitymować się, co najmniej 25 letnim okresem składkowym i nieskładkowym. W przypadku **M. K.** pozostałe przesłanki prawa do emerytury w obniżonym wieku pozostawały poza sporem.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do okresu zatrudnienia ubezpieczonego w Okręgowym Zakładzie (...)

w P. od 1 października 1976 roku do 6 listopada 1976 roku wskazać należy, że po części zarzuty apelacji uznać należy za zasadne. Nie budzi wątpliwości fakt, że **M. K.** był pracownikiem Okręgowego Zakładu (...) w P.. Powyższa okoliczność wynika jednoznacznie ze świadectwa pracy z dnia 5 listopada 1976 roku. Niemniej jednak, rację ma skarżący kwestionując wskazaną w treści tego dokumentu datę rozwiązania stosunku pracy – 6 listopada 1976 roku. Jak wynika, bowiem

z zaświadczenia z dnia 6 lipca 2011 roku oraz świadectwa pracy z dnia 13 maja 1978 roku, **M. K.**, począwszy od dnia 4 listopada 1976 roku, zatrudniony został w (...) Przedsiębiorstwie Budownictwa (...). Pracę tę wykonywał do 13 maja 1978 roku. Okres ten Zakład Ubezpieczeń Społecznych zaliczył już w poczet ogólnego stażu pracy. Doliczenie okresu

zatrudnienia w Okręgowym Zakładzie (...) w P. w wymiarze wskazanym przez Sąd Okręgowy doprowadziłoby do dublowania się dwóch okresów ubezpieczenia – od 4 listopada do 6 listopada. Z tego względu, zarzut skarżącego uznać należy za zasadny. Co za tym, okres podlegający zaliczeniu w poczet ogólnego stażu pracy **M. K.**, jako okres zatrudnienia w (...) w P., to okres od dnia 1 stycznia 1976 roku do dnia 3 listopada 1976 roku.

Treść uzasadnienia apelacji obliguje Sąd Apelacyjny do odniesienia się również do kwestii faktycznego wykonywania przez **M. K.** pracy

w spornym okresie zatrudnienia. W ocenie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych przedłożona „karta wynagrodzeń za rok 1976” jednoznacznie dowodzi, że ubezpieczony nie otrzymał wynagrodzenia za pracę za miesiące październik i listopad, zdaniem skarżącego, z uwagi na fakt, że w okresie tym nie wykonywał on pracy zarobkowej. W związku z powyższym, skoro ubezpieczony nie uzyskiwał wynagrodzenia za pracę, to tym samym pracodawca nie odprowadzał za niego składek na ubezpieczenie społeczne, a co za tym idzie okres ten nie powinien być zaliczony w poczet ogólnego stażu pracy. W świetle jednak zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego zarzut ten nie może odnieść zamierzonego skutku. W okresie od 1 stycznia 1976 roku do (jak ustalono wcześniej) 3 listopada 1976 roku **M. K.** pozostawał zatrudniony w Okręgowym Zakładzie (...) w P.. Fakt ten wynika jednoznacznie z treści przedłożonego świadectwa pracy. Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie wykazał jednak, czym powodowany był brak informacji w przedmiocie wynagrodzenia za miesiące październik i listopad w treści ww. karty. Twierdzeń strona skarżąca nie poparła bowiem żadnymi dowodami, a wnioski z tego faktu wyprowadzone oparte są wyłącznie na domysłach organu rentowego. Brak jest rzetelnych danych mogących przemawiać, za tym, że **M. K.** nie otrzymał wynagrodzenia za sporne miesiące roku 1976. Jednakże, co słusznie podniósł Sąd I instancji, brak wypłaty wynagrodzenia nie stanowi automatycznie o nie podleganiu ubezpieczeniom społecznym. **M. K.** był osobą zatrudnioną – pracownikiem, a co za tym idzie na pracodawcy, (jako płatnika składek) ciążył obowiązek odprowadzania właściwych kwot na ubezpieczenie społeczne. Ubezpieczony nie może ponosić zaś negatywnych konsekwencji zaniechania przez pracodawcę realizacji obowiązku ubezpieczenia (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 kwietnia 2007 roku, II UK 185/06, OSNP 2008/9-10/143).

Pozostając w sferze rozważań, co do spornego okresu zatrudnienia **M. K.** w (...) w P., wskazać należy, że Sąd Okręgowy bezpodstawnie odmówił uwzględnienia w poczet ogólnego stażu pracy, jednego dnia nieusprawiedliwionej nieobecności tj. dnia 1 marca 1976 roku. Stosownie do przepisów kodeksu pracy, nieusprawiedliwiona nieobecność w pracy może rodzić przewidziane w ustawie konsekwencje pracownicze z inicjatywy pracodawcy. Brak natomiast podstaw do wyłączenia rzeczzonego dnia

z ogólnego stażu pracy. **M. K.** w spornym okresie był osobą zatrudnioną i podlegał ubezpieczeniom społecznym stosownie do ustawy z 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych. Tak więc, mimo nieusprawiedliwionej nieobecności w pracy, dzień 1 marca 1976 roku podlega zaliczeniu w poczet okresów składkowych w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Nie sposób natomiast podzielić zarzutów strony skarżącej odnoszących się do okresu urlopu wychowawczego, udzielonego **M. K.**

w okresie od dnia 18 lutego 1982 roku do dnia 31 marca 1982 roku. Z treści przedłożonego w sprawie zaświadczenia o zatrudnieniu wynika, że pracodawca udzielił ubezpieczonemu w okresie od 18 lutego 1982 roku do 31 marca 1982 roku „urlopu bezpłatnego”, podając przy tym, że urlop ten udzielany jest

w związku z powodzią i sprawowaniem opieki nad dziećmi. Sąd Okręgowy podniósł, że w świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego,

w tym zeznań świadków i wyjaśnień samego odwołującego, nie ulega wątpliwości, iż podstawową przyczyną urlopu, była konieczność sprawowania opieki nad niespełna dwuletnim synem oraz siedmioletnią córką. Stanowisko to Sąd Apelacyjny podziela. W tym czasie żona **M. K.** była, bowiem

w ciąży z trzecim dzieckiem ubezpieczonego. Powódź zaś spowodowała, że rodzina, ewakuowana z miejsca zamieszkania, nie mogła liczyć na pomoc dalszych krewnych. W związku z tym, to **M. K.** musiał podjąć się osobistej opieki nad dziećmi, zwłaszcza nad dwuletnim synem. Informacja o tak zdefiniowanej konieczności przekazana

została pracodawcy, który, mając świadomość ww. okoliczności, udzielił ubezpieczonemu urlopu, odnotowując przy tym w dokumentacji pracowniczej fakt podjęcia się przez **M. K.** osobistej opieki nad dzieckiem. Nie ulega, więc wątpliwości, że rzeczywistą intencją pracodawcy, było udzielenie ubezpieczonemu urlopu wychowawczego, nie zaś urlopu bezpłatnego, jak twierdzi Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Powódź nie była, więc powodem udzielenia urlopu, a wyłącznie przyczyną powstania konieczności podjęcia osobistej opieki nad dwuletnim synem ubezpieczonego. Jak słusznie wskazała strona skarżąca, urlop wychowawczy regulowały wówczas przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 lipca 1981 roku w sprawie urlopów wychowawczych. Zgodnie z § 1 ust. 1 pracownica zatrudniona, co najmniej 6 miesięcy może skorzystać z urlopu wychowawczego w wymiarze do 3 lat w celu sprawowania osobistej opieki nad swoim dzieckiem, najdłużej jednak do ukończenia przez nie 4 lat życia. Na podstawie ust. 3 pkt. 2 z urlopu wychowawczego, na zasadach określonych

w rozporządzeniu, może również skorzystać ojciec dziecka, jeżeli matka dziecka uprawniona do urlopu wychowawczego nie korzysta z tego urlopu i wyrazi zgodę na korzystanie z urlopu wychowawczego przez ojca. Skarżący nie wykazał jednak żadnymi dowodami zasadności podniesionych w apelacji zastrzeżeń, w tym nie udowodnił, by w spornym okresie z urlopu wychowawczego korzystała żona **M. K.**, bądź by możliwości skorzystania z urlopu przez męża wyraźnie oponowała. Realizacja pozostałych przesłanek nie była przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych kwestionowana.

Sąd I instancji słusznie odmówił uwzględnienia żądań ubezpieczonego, co do zaliczenia w poczet ogólnego stażu pracy, okresów wykonywania pracy

w kolejnych gospodarstwach rolnych, za które, wbrew obowiązkowi, nie odprowadzono składek na ubezpieczenie społeczne rolników. Niemniej jednak, kluczowym z punktu widzenia przedmiotowej sprawy okazał się okres pracy **M. K.** w gospodarstwie rolnym rodziców od dnia 14 maja 1978 roku do dnia 21 maja 1978 roku. Zakład Ubezpieczeń Społecznych początkowo uwzględnił ww. okres poczynając od dnia 14 maja 1978 roku (niedziela), by następnie zmienić stanowisko i okres ten policzyć od dnia 15 maja 1978 roku. Wskazać przy tym należy, że w dniu 13 maja 1978 roku **M. K.** rozwiązał dotychczasowy stosunek pracy z Przedsiębiorstwem Budownictwa (...) w W.. W związku z powyższym, ubezpieczony mógł w dniu 14 maja 1978 roku przystąpić do wykonywania pracy w gospodarstwie rolnym. Fakt, że dzień 14 maja 1978 roku to niedziela nie przeczy możliwości bezpośredniego przejścia ubezpieczonego do pracy w gospodarstwie rolnym. Dzień wolny od pracy, nie wyklucza, bowiem jej wykonywania w ramach własnej działalności gospodarczej, zwłaszcza działalności rolniczej. Organ rentowy nie przedstawił przy tym żadnych dowodów pozostających w opozycji do tak ustalonego faktu. Niedopełnienie obowiązku meldunkowego, nie jest bynajmniej dowodem wystarczającym. Formalne potwierdzenie miejsca zameldowania, czynność strictly administracyjna, nie przeciwstawia się, bowiem możliwości faktycznego wykonywania prac gospodarskich.

Reasumując, zgromadzony w sprawie materiał dowody dostarczył podstaw pozwalających uwzględnić w poczet ogólnego stażu pracy **M. K.** okresy ubezpieczeniowe w następującym wymiarze: (1) okres zatrudnienia w Okręgowym Zakładzie (...)

w P. – od 1 października 1976 roku do 3 listopada 1976 roku, (2) dzień nieusprawiedliwionej nieobecności w pracy tj. 1 marca 1976 roku, (3) okres urlopu wypoczynkowego – od dnia 18 lutego 1982 roku do dnia 31 marca 1982 roku, (4) okres pracy w gospodarstwie rolnym liczony począwszy od dnia 14 maja 1978 roku. Doliczenie powyższych okresów ubezpieczenia w poczet niekwestionowanego przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych stażu pracy skutkuje osiągnięciem okresu składkowego i nieskładkowego w wymaganym przepisami wymiarze dokładnie 25 lat. Okoliczność ta nakazuje uznać, że **M. K.** spełnia wszystkie przesłanki emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Realizacja pozostałych przesłanek nie była, bowiem przez organ rentowy kwestionowana.

Mając powyższe na względzie, Sąd Apelacyjny, uznając rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego za słuszne i odpowiadające prawu, działając na podstawie art. 385 k.p.c., oddalił apelację Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, jako bezzasadną.

Orzekając w przedmiocie kosztów postępowania Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. statuującego zasadę odpowiedzialności za wynik procesu. Zgodnie bowiem z przywołanym przepisem strona przegrzywająca sprawę

obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu).

W tym przypadku na koszty postępowania złożyły się koszty zastępstwa procesowego. Jako, że **M. K.** reprezentował w sprawie profesjonalny pełnomocnik w osobie radcy prawnego, koszty należne podlegają ustaleniu w oparciu o rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu. Zgodnie z § 11 ust. 2 w sprawach o świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego i zaopatrzenia emerytalnego stawki minimalne wynoszą 60 zł. Niemniej jednak, stosownie do § 12 ust. 1 pkt. 2 stawki minimalne za prowadzenie spraw w postępowaniu apelacyjnym wynoszą przed sądem apelacyjnym – 75% stawki minimalnej, a jeżeli w pierwszej instancji nie prowadził sprawy ten sam radca prawny – 100% stawki minimalnej, w obu wypadkach nie mniej niż 120 zł.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Apelacyjny zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na rzecz **M. K.** kwotę 120 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za drugą instancję.